ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»

протокол від 5 вересня 2025 р.
№ 5

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з організації, проходження та захисту звіту з наукової практики

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація
та міжнародні відносини»
спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини»
факультет національної безпеки, права та міжнародних відносин
кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту

Рекомендовано на засіданні
кафедри міжнародних відносини
і політичного менеджменту
27 серпня 2025 р., протокол № 8

Розробники: д. н. д. у., д. е. н., проф. ГРИЦИШЕН Димитрій, д. е. н., доц. ГРАБЧУК Ірина, д. е. н., доц. АБРАМОВА Ірина, д. н. д. у., проф. КСЕНДЗУК Валентина, к. е. н., доц. ЮРКІВСЬКИЙ Олександр, к. е. н., ст. викл. ПОПЛАВСЬКИЙ Павло

Житомир
2025

УДК 378.147:339.9(072)

Методичні рекомендації з організації, проходження та захисту звіту з наукової практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини» [Електронне видання]. – Житомир : Державний університет «Житомирська політехніка», 2025. – 29 с.

Розробники:
ГРИЦИШЕН Димитрій – д. н. д. у., д. е. н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи та інноваційного розвитку
ГРАБЧУК Ірина – д. е. н., доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
АБРАМОВА Ірина – д. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
КСЕНДЗУК Валентина – д. н. д. у., професор, професор кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
ЮРКІВСЬКИЙ Олександр – к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
ПОПЛАВСЬКИЙ Павло – к. е. н., ст. викладач кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту

Рецензенти:
ЛАВРИНЕНКО Вячеслав – керівник проєктів філії АТ Укрексімбанк у м. Житомирі
БОГОЯВЛЕНСЬКА Юлія – к.е.н., доцент, начальник Офісу фандрейзингу Державного університету «Житомирська політехніка»

Затверджено Вченою радою факультету національної безпеки, права та міжнародних відносин (протокол № 8 від «27» серпня 2025 р.)

Методичні рекомендації призначені для забезпечення організації, проходження та захисту звіту з наукової практики здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини». У методичних рекомендаціях розкрито мету, завдання, очікувані результати, зміст і порядок проходження наукової практики, визначено права та обов’язки здобувачів вищої освіти, керівників практики і баз практики, подано вимоги до структури, змісту, оформлення та захисту звіту з наукової практики, а також критерії оцінювання результатів її проходження.

ЗМІСТ

Вступ…….……. 4

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати проходження наукової практики…….. 5

2. Програма та зміст наукової практики …….……. 9

3. Оцінювання результатів проходження наукової практики …...…… 12

4. Технічні вимоги до оформлення звіту з практики ……. 13

Рекомендовані джерела ……. 16

Додатки

Вступ

Наукова практика є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» спеціальності С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)» спеціалізації С1.02 «Міжнародні економічні відносини».

Відповідно до навчального плану обсяг наукової практики становить 6 кредитів ЄКТС, загальна кількість годин – 180 годин. Наукова практика проводиться для здобувачів денної форми навчання на першому році підготовки у другому семестрі. Формою підсумкового контролю є диференційований залік.

Наукова практика займає важливе місце у системі підготовки магістрів з міжнародних економічних відносин, оскільки забезпечує поєднання теоретичної, аналітичної, дослідницької та прикладної складових освітнього процесу. Її проходження сприяє поглибленню знань здобувачів щодо закономірностей розвитку міжнародної економіки, механізмів міжнародної співпраці, особливостей реалізації міжнародних проєктів, грантових програм, донорських ініціатив та інструментів залучення зовнішнього фінансування.

Особливе значення наукова практика має для формування здатності здобувачів самостійно здійснювати науковий пошук, працювати з інформаційними, статистичними, нормативно-правовими, аналітичними та проєктними джерелами, критично оцінювати міжнародний досвід, узагальнювати результати дослідження та формулювати обґрунтовані висновки і пропозиції. У процесі проходження практики здобувачі набувають досвіду застосування сучасних методів наукового дослідження, економічного аналізу, порівняльного оцінювання, моніторингу міжнародних програм і підготовки аналітичних матеріалів.

Наукова практика є важливим етапом підготовки до виконання кваліфікаційної роботи магістра. Вона дає змогу здобувачам уточнити наукову проблематику дослідження, поглибити теоретико-методичну базу, зібрати та систематизувати емпіричні матеріали, проаналізувати міжнародні програми, грантові можливості, донорські інструменти й приклади реалізації міжнародних проєктів, що є релевантними обраній темі кваліфікаційної роботи.

Методичні рекомендації визначають загальні підходи до організації та проходження наукової практики, зміст основних видів роботи здобувачів, порядок виконання індивідуального науково-дослідного завдання, вимоги до структури та оформлення звіту, порядок подання звітної документації, процедуру захисту результатів практики та критерії їх оцінювання.

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати проходження наукової практики

Розвиток дослідницьких та аналітичних здібностей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти є важливою складовою підготовки кваліфікованих фахівців у сфері міжнародних економічних відносин. Освітнім компонентом, що сприяє формуванню відповідних компетентностей за освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини», є наукова практика.

Наукова практика проводиться у 2-му семестрі першого року навчання та логічно пов’язана з такими освітніми компонентами, як ОК 1 «Ділова іноземна мова (професійного спрямування)», ОК 2 «Методологія та організація наукових досліджень», ОК 4 «Стратегічний менеджмент та управління змінами», ОК 5 «Цифровізація міжнародних економічних та управлінських процесів», ОК 6 «Аналіз великих даних та бізнес-аналітика у міжнародній економіці», ОК 7 «Міжнародна проєктна діяльність», ОК 8 «Міжнародні стратегії економічного розвитку».

Метою наукової практики є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння та практичних навичок організації і проведення самостійних наукових досліджень у сфері міжнародних економічних відносин, пошуку, збору, оброблення та критичного аналізу інформації, роботи з науковими джерелами, а також використання результатів досліджень для обґрунтування міжнародних проєктних ініціатив і підготовки аналітичних матеріалів для грантових заявок. Наукова практика також є важливим етапом у забезпеченні підготовки кваліфікаційної роботи.

Завдання наукової практики:

– обрати напрям наукового дослідження, обґрунтувати тему в межах кваліфікаційної роботи магістра та методи проведення;

– опрацювати наукові, статистичні та інші джерела, використовуючи міжнародні бази даних, підготувати аналітичний огляд літератури та список використаних джерел за обраним напрямом дослідження;

– обрати міжнародну проєктну ініціативу, пов’язану з напрямом наукового дослідження, та обґрунтувати її актуальність;

– проаналізувати обрану програму грантового фінансування, обґрунтувати відповідність проєктної ініціативи її пріоритетам і вимогам та оцінити очікувану результативність проєкту;

– підготувати матеріали для апробації результатів дослідження у формі наукової публікації (тез доповіді або статті) або доповіді з презентацією для виступу на науковому заході;

– використати результати наукової практики у підготовці кваліфікаційної роботи магістра, обґрунтувавши їх наукову новизну та практичну значущість.

Зміст наукової практики направлений на формування наступних компетентностей, визначених освітньо-професійною програмою «Міжнародні економічні відносини»:

ЗК1. Здатність спілкуватися іноземною мовою

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК4. Здатність працювати в команді

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

СК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

СК5. Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для досягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства.

СК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність доопанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

СК10. Здатність ініціювати, розробляти, обґрунтовувати та управляти міжнародними проєктами і програмами, зокрема в межах грантового фінансування ЄС, інших міжнародних донорських інституцій, із забезпеченням стратегічної доцільності, фінансової ефективності, прозорості та підзвітності їх реалізації.

Проходження наукової практики завершується написанням та захистом звіту, а також формуванням наступних програмних результатів:

РН1. Мати необхідні для професійної діяльності знання та навички з ділових комунікацій у сфері міжнародних економічних відносин, а також ефективно спілкуватися на професійному та соціальному рівнях, включаючи усну та письмову комунікацію іноземною мовою/іноземними мовами.

РН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій.

РН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв’язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб’єктів міжнародних економічних відносин.

РН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог, працювати самостійно і в команді, брати на себе ініціативу та відповідальність, мотивувати та керувати роботою

інших для досягнення поставлених цілей, забезпечувати якість виконуваних робіт, аргументувати результативність економічної діяльності у мінливому середовищі.

РН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

РН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

РН8. Розробляти і досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.

РН14. Презентувати результати власних досліджень, шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах.

РН15. Розробляти, структурувати та презентувати грантові заявки і міжнародні проєкти відповідно до вимог програм ЄС, інших міжнародних донорських організацій, здійснювати фінансове планування, бюджетування, моніторинг, оцінювання результативності та підготовку звітності з використанням сучасних цифрових інструментів управління проєктами.

Базою проходження практики є Державний університет «Житомирська політехніка». Керівництво науковою практикою здобувачів забезпечує кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту.

Здобувачі вищої освіти при проходженні наукової практики **мають право**:

– отримувати необхідні консультації від керівника практики;

– користуватися матеріально-технічною, інформаційною та науково-методичною базою університету;

– отримувати доступ до необхідних інформаційних ресурсів, статистичних даних, аналітичних матеріалів та програмного забезпечення для виконання завдань практики;

– брати участь у виконанні науково-дослідних, аналітичних, проєктних та грантових робіт відповідно до тематики практики;

– обирати напрям наукового дослідження відповідно до теми кваліфікаційної роботи та власних наукових інтересів;

– отримувати методичну допомогу щодо підготовки звітної документації, наукових публікацій та презентації результатів досліджень;

– брати участь у наукових заходах (конференціях, семінарах, тренінгах, воркшопах), що проводяться в університеті або за його межами;

– вносити пропозиції щодо вдосконалення організації та змісту наукової практики;

– на безпечні та належні умови проходження практики відповідно до вимог законодавства;

– на об’єктивне оцінювання результатів практики відповідно до встановлених критеріїв.

Здобувачі вищої освіти при проходженні практики **зобов’язані:**

– до початку практики одержати від керівника практики інструктаж про проходження практики, ознайомитися з програмою практики та консультації стосовно оформлення всіх необхідних документів;

– своєчасно (у призначений строк) прибути до бази практики (Університету);

– у повному обсязі виконувати всі завдання, які передбачено програмою практики та окреслені керівником практики, дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки, правил внутрішнього трудового розпорядку та трудової дисципліни;

– виконувати індивідуальні завдання, визначені програмою практики та керівником практики;

– здійснювати науково-дослідну діяльність відповідно до обраної теми, використовуючи сучасні методи збору, обробки та аналізу інформації;

– працювати з науковими джерелами, міжнародними базами даних, статистичними та аналітичними матеріалами з дотриманням вимог до цитування та уникнення плагіату;

– застосовувати сучасні інформаційно-аналітичні та цифрові інструменти у процесі дослідження;

– брати участь у наукових, аналітичних, проєктних та грантових ініціативах у межах науково-інноваційної та освітньої екосистеми університету;

– систематично звітувати перед керівником практики про виконання завдань та результати дослідження;

– вести щоденник практики та оформлювати іншу звітну документацію відповідно до встановлених вимог;

– підготувати та подати звіт про проходження наукової практики, який містить результати проведеного дослідження;

– забезпечити зв’язок результатів практики з тематикою кваліфікаційної роботи магістра;

– дотримуватися вимог конфіденційності щодо інформації, отриманої під час проходження практики (за необхідності).

Обов’язки керівника практики від Університету (кафедри):

– здійснювати загальне керівництво та організаційно-методичне забезпечення наукової практики здобувачів вищої освіти;

– проводити інструктаж здобувачів щодо мети, завдань, змісту, порядку проходження практики та вимог до звітної документації;

– надавати консультації з питань виконання індивідуальних завдань, організації науково-дослідної роботи та застосування сучасних методів дослідження;

– погоджувати тематику індивідуальних завдань здобувачів із урахуванням тем кваліфікаційних робіт та фокусу освітньо-професійної програми;

– здійснювати контроль за виконанням програми практики, дотриманням термінів та якістю виконання індивідуальних завдань;

– контролювати дотримання здобувачами вимог академічної доброчесності, етичних норм і правил внутрішнього розпорядку;

– сприяти залученню здобувачів до науково-дослідної, аналітичної та проєктної діяльності, у тому числі в межах грантових ініціатив;

– організовувати проміжний контроль результатів практики (консультації, обговорення, перевірка напрацювань);

– перевіряти звітну документацію здобувачів, надавати зауваження та рекомендації щодо її доопрацювання;

– здійснювати оцінювання результатів проходження наукової практики відповідно до встановлених критеріїв;

– подавати підсумкові результати практики до кафедри та забезпечувати їх документальне оформлення;

– сприяти використанню результатів наукової практики у підготовці кваліфікаційних робіт та наукових публікацій здобувачів.

2. Програма та зміст наукової практики

Загальний обсяг наукової практики охоплює 6 кредитів ЄКТС (180 годин). Тривалість наукової практики становить 4 тижні відповідно до навчального плану.

№ з/п	Найменування розділів практики і перелік виконуваних робіт	Кількість годин
Розділ 1. Організація практики та обґрунтування теми дослідження		
1	Консультація щодо проходження наукової практики та інструктаж з техніки безпеки.	2
2	Ознайомлення з базою практики та аналіз напрямів її діяльності у сфері міжнародного співробітництва й проєктної роботи.	6
3	Вибір напряму та теми дослідження в межах кваліфікаційної роботи магістра, обґрунтування актуальності, визначення наукової проблеми, мети та завдань.	6
Розділ 2. Опрацювання джерел і проведення аналітичного дослідження		
4	Пошук та опрацювання наукових, статистичних і міжнародних аналітичних джерел із використанням міжнародних баз даних. Підготовка огляду літератури та списку використаних джерел із дотриманням академічної доброчесності.	16
5	Визначення об’єкта і предмета дослідження, обґрунтування методів та формування інформаційної бази. Підготовка опису методики дослідження.	8
6	Проведення аналітичного дослідження обраної проблеми міжнародних економічних відносин: збирання й оброблення даних, виявлення	18

	основних тенденцій та чинників впливу.	
7	Формулювання висновків і практичних рекомендацій, обґрунтування наукової новизни та практичної значущості результатів для кваліфікаційної роботи.	8
Розділ 3. Міжнародна проєктна ініціатива та грантові можливості		
8	Моніторинг міжнародних грантових і проєктних можливостей відповідно до напряму дослідження.	8
9	Порівняльний аналіз релевантних грантових програм і конкурсів та вибір програми для проєктної ініціативи.	8
10	Поглиблений аналіз обраної програми грантового фінансування чи конкурсу: цілі, пріоритети, вимоги до заявників, партнерства, заявок та очікуваних результатів.	12
11	Вибір міжнародної проєктної ініціативи, пов’язаної з напрямом дослідження, обґрунтування її актуальності та підготовка концепції з визначенням мети, цільових груп, основних заходів і очікуваних результатів.	12
12	Обґрунтування відповідності проєктної ініціативи вимогам обраної грантової програми та оцінювання очікуваних результатів.	16
Розділ 4. Підготовка матеріалів для апробації результатів дослідження		
13	Визначення тематики і структуризація матеріалів за результатами дослідження та добір наукового заходу для апробації.	14
14	Підготовка матеріалів для апробації результатів дослідження у формі наукової публікації (тез доповіді або статті) або доповіді з презентацією для виступу на науковому заході.	14
Розділ 5 Підготовка та оформлення звітних матеріалів		
15	Ведення та оформлення щоденника практики відповідно до виконаних робіт.	10
16	Підготовка звіту.	12
17	Підготовка до захисту та захист звіту з наукової практики.	10
РАЗОМ		**180**

У процесі проходження наукової практики здобувачі виконують такі види робіт:

– ознайомлюються з діяльністю бази практики та її підрозділів, залучених до міжнародної, наукової, грантової та проєктної діяльності;

– обирають напрям наукового дослідження, обґрунтовують актуальність теми в межах кваліфікаційної роботи магістра та визначають її зв’язок із напрямами діяльності бази практики;

– здійснюють пошук, систематизацію та критичний аналіз наукових, статистичних та інших джерел із використанням міжнародних баз даних, готують аналітичний огляд літератури та список використаних джерел за обраним напрямом дослідження, дотримуючись принципів академічної доброчесності;

– обирають міжнародну проєктну ініціативу, пов’язану з напрямом наукового дослідження, визначають проблему, на розв’язання якої вона спрямована, та обґрунтовують її актуальність;

– аналізують обрану програму грантового фінансування, зокрема її цілі, пріоритети, умови участі, вимоги до заявників і проєктів та критерії оцінювання;

– здійснюють опис проєктної ініціативи, обґрунтування її відповідності вимогам обраної грантової програми та оцінювання очікуваних результатів;

– готують матеріали для апробації результатів дослідження у формі наукової публікації (тез доповіді або статті) або доповіді з презентацією для виступу на науковому заході;

– узагальнюють результати наукової практики, формулюють висновки та практичні рекомендації для використання у кваліфікаційній роботі магістра, обґрунтовують наукову новизну та практичну значущість отриманих результатів.

Основними документами, що підтверджують виконання програми наукової практики, є:

– щоденник практики;

– звіт про проходження наукової практики.

Звіт повинен містити:

1. Вступ. У вступі зазначаються мета, завдання, база практики, зв’язок практики з темою кваліфікаційної роботи магістра, об’єкт і предмет індивідуального науково-дослідного завдання, методи дослідження та інформаційна база.

2. Основна частина. В основній частині послідовно подаються результати виконання завдань практики:

– характеристика бази практики: основні напрями її діяльності, функції відповідних підрозділів та зв’язок обраного напряму дослідження з діяльністю бази практики;

– аналітичний огляд літератури та інших джерел: критичний аналіз наукових підходів до обраної проблеми, узагальнення опрацьованих статистичних та інших матеріалів, характеристика використаних міжнародних баз даних, визначення дискусійних питань і напрямів подальшого дослідження;

– обґрунтування міжнародної проєктної ініціативи: характеристика проблеми, на розв’язання якої спрямована ініціатива, обґрунтування її актуальності та зв’язку з напрямом дослідження і темою кваліфікаційної роботи магістра;

– аналіз програми грантового фінансування: характеристика цілей, пріоритетів, умов участі, вимог до заявників і проєктів, критеріїв оцінювання та можливостей реалізації обраної проєктної ініціативи в межах програми;

– опис методики, власні аналітичні результати та результати моніторингу грантових можливостей;

– підготовка матеріалів для апробації: характеристика змісту підготовлених тез доповіді, статті або доповіді з презентацією, їхнього зв’язку з

результатами дослідження та обраної форми апробації. Самі матеріали подаються в додатках.

3. Висновки. У висновках узагальнюються результати проходження наукової практики, визначаються набуті навички, формулюються пропозиції щодо використання отриманих результатів у кваліфікаційній роботі магістра, науковій публікації, тезах доповіді, презентації.

Після основних розділів звіту подаються **список використаних джерел** та **додатки**. Вони не вважаються окремими розділами звіту.

Щоденник практики та звіт у встановлені терміни подаються на випускову кафедру. У разі необхідності звіт доопрацьовується здобувачем вищої освіти з урахуванням зауважень. Після остаточного погодження змісту звіту з керівником практики від кафедри він допускається до захисту.

3. Оцінювання результатів проходження практики

Формою підсумкового контролю результатів наукової практики є диференційований залік.

Підсумкова оцінка формується на основі окремих складових (табл. 1) за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS (табл. 2).

Таблиця 1

Критерії оцінювання результатів наукової практики

№	Складова оцінювання	Критерії оцінювання та розподіл балів	Діапазон балів
1	Результати виконання завдань практики	Обґрунтованість теми дослідження та її зв’язку з кваліфікаційною роботою	**0-5**
		Якість аналітичного огляду літератури, використання наукових і статистичних джерел	**0-10**
		Актуальність проєктної ініціативи та якість аналізу грантової програми	**0-10**
		Якість і завершеність матеріалів для апробації результатів дослідження	**0-5**
2	Якість звіту та щоденника практики	Повнота і логічність структури звіту	**0-10**
		Коректність оформлення, релевантність цитувань та списку використаних джерел	**0-10**
		Повнота щоденника та відповідність записів фактично виконаним роботам	**0-10**
3	Захист результатів практики	Чіткість усного викладу та якість презентації результатів	**0-10**
		Обґрунтування практичної значущості та використання результатів у кваліфікаційній роботі	**0-15**
		Володіння матеріалом та аргументованість відповідей на запитання	**0-15**

Загальна сума балів	**0–100**

Таблиця 2

Шкала оцінювання

Шкала ЄКТС	Національна шкала	100-бальна шкала
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

4. Технічні вимоги до оформлення звіту з практики

Щоденна робота, яку виконує здобувач вищої освіти упродовж наукової практики, фіксується у щоденнику практики (Додаток Б).

Щоденник практики містить:

– календарний план виконання програми наукової практики з відмітками про виконання;

– робочі записи здобувача щодо виконаних науково-дослідних, аналітичних і проєктних завдань;

– оцінку діяльності здобувача під час проходження практики;

– висновок керівника практики щодо результатів її проходження.

Після завершення практики здобувач вищої освіти подає на випускову кафедру **звіт про проходження наукової практики**.

Звіт повинен містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики, результати проведеного наукового дослідження, аналітичні висновки, практичні рекомендації, а також матеріали, підготовлені у межах індивідуального завдання.

До звіту додаються:

– аналітичні матеріали (таблиці, графіки, діаграми, схеми);

– результати досліджень;

– елементи міжнародного проєкту або грантової заявки;

– інші матеріали, отримані під час практики та використані у кваліфікаційній роботі.

Структура звіту визначається програмою практики та погоджується з керівником.

Текст звіту обов’язково ілюструється:

– таблицями;

– схемами;
– графіками;
– діаграмами;
– іншими аналітичними та візуалізаційними матеріалами.

Звіт починається з титульної сторінки (Додаток А), після чого подаються: зміст, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел і додатки.

Рекомендований обсяг звіту становить **25–30 сторінок друкованого тексту** (без урахування списку використаних джерел і додатків).

Звіт друкують за допомогою комп'ютера на аркушах білого паперу формату А4. При друкуванні тексту звіту необхідно залишати поля таких розмірів: зліва – 30 мм, справа –10 мм, зверху – 20 мм та знизу – 20 мм. Текст звіту набирається шрифтом з відсічками Times New Roman розміром 14 пунктів з інтервалом 1,5 рядків, абзацний відступ 1,25 см без додаткових інтервалів між абзацами.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, малюнків, формул у змісті звіту подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою звіту є титульний лист, на якому номер сторінки не ставиться. На наступних сторінках номери проставляються у правому верхньому куті сторінки без крапки після цифри.

Заголовок будь-якої зі структурних частин не може знаходитися в кінці аркуша, після нього мусять бути принаймні два рядки тексту, що знаходяться на відстані 5 мм від заголовка. Заголовки змісту, вступу, висновків, списку використаних джерел і літератури, додатків, мають бути розміщені по центру рядка і написані великими літерами звичайним жирним шрифтом розміром 14 пунктів. Після заголовку пропускається один рядок.

Назви вступу, заголовки кожного розділу, висновків, переліку літератури та інших інформаційних джерел, додатків починаються з нової сторінки, а заголовки підрозділів – на тій сторінці, де закінчується попередній підрозділ.

Ілюстрації (малюнки, фотографії, схеми, діаграми, графіки) та таблиці розміщують як на одній сторінці з машинописним текстом, так і на окремих сторінках відразу після посилання на них за текстом. Вони нумеруються арабськими цифрами: перше число – номер розділу, друге – номер ілюстрації або таблиці в розділі. Дозволяється розміщувати ілюстративний матеріал в додатках до пояснювальної записки. Ілюстрації позначаються словом Рис.

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць (рис. 1):

Таблиця 1.1

Рядки

Боковик Графи (колонки)

Рис 1. Приклад побудови таблиці

Якщо таблиця розміщується на двох і більше сторінках, то її номер та заголовок вказують лише на першій сторінці, а на усіх наступних над таблицею вказується *Продовження табл. 1.1* (курсив, з великої літери).

Формули нумерують у межах розділу арабськими цифрами справа від формули та заключають у круглі дужки. Позначення кожного символу формули або коефіцієнта розшифровують у вигляді колонки з нового рядка. Зразок оформлення формули подається нижче.

$$\mathbf{P = 0{,}37\ N^{0{,}41}\ S^{0{,}62}\ M^{0{,}28}},\qquad (2.7)$$

деN - чисельність населення(млн. чол.);

S - обсяг валового національного продукту (млрд. дол. США);

M - кошти, що виділяються на військові ціпі (млрд. дол. США).

Посилання на літературу та інші інформаційні джерела наводять за текстом в квадратних дужках в кінці речення. Наприклад: [5], [12, с.43], де цифрами позначають порядковий номер джерела в переліку літератури та номери сторінок.

Літературні джерела вказуються лише ті, які використані при написанні звіту з практики і, на які є посилання у тексті. Цей список (15-20 джерел) подається згідно чинних стандартів, зокрема, ДСТУ 8302:2015.

При оформлені додатків на окремому аркуші друкують великими літерами слово “ДОДАТКИ”. Додатки позначають великими літерами української абетки, починаючи з А, за винятком літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Після слова “Додаток” друкують літеру, що позначає його послідовність. Кожний додаток слід починати з нової сторінки із зазначенням у верхньому правому курку сторінки слова “Додаток” з його позначенням. Додаток повинен мати заголовок, який друкують симетрично відносно тексту з великої літери окремим рядком.

Всі матеріали звіту зшиваються в єдиний документ (швидкозшивач).

Звіт з проходження практики захищається здобувачем вищої освіти у призначеній комісії.

Рекомендовані джерела

Основна література

1. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник / за ред. В. П. Горина. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с. URL: https://surl.lu/rqbfwx

2. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / укладачі: Н. В. Рашкевич, Ю. А. Отрош. Харків, 2022. 291 с. URL: http://surl.li/zdjfcc

3. Невлюдов І. Ш., Олександров Ю. М., Андрусевич А. О., Чала О. О. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Prague: OKTAN PRINT, 2024. 468 с. URL: https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/e942ee5a-62ee-401c-8a77-3465a73043e8/content

4. Поплавський П.Г. Значення міжнародних грантових проєктів для закладів вищої освіти України. Актуальні проблеми економіки. 2023. №11 (269). С.137-147. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/11/11.23._topic_Pavlo-Poplavskyi-137-147.pdf

5. Сидоров О. А., Фісуненко Н. О., Альошина Т. В. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: підручник. Дніпро: Арт-Прес, 2023. 400 с. URL: https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/10961.

Допоміжна література

1. Абрамова І. В., Поплавський П. Г. Фінансування міжнародних грантових угод у сферах науки та інновацій через призму декомпозиційної моделі. Бізнес Інформ. 2024. №4. С. 26–31. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-4-26-31

2. Кобеля-Звір М. Я. Грантові програми транскордонного співробітництва: можливості, перспективи, перепони. Економічний простір. 2023. № 186. С. 44-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2023_186_10

3. Кобеля-Звір М. Я. Грантова підтримка агробізнесу в умовах війни: можливості, переваги, труднощі. Агросвіт. 2023. № 14. С. 30-36. URL: https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1793/1807

4. Кобеля-Звір М. Я. Грантове фінансування венчурних фондів як інструмент розвитку інноваційного бізнесу і соціальних проєктів в Україні. Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки. 2023. Вип. 3. С. 58-63. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaupe_2023_3_11

5. Кобеля-Звір М. Я., Звір Ю. В. Грантові можливості програми європейської інноваційної ради «EIC Transition». Економічний простір. 2023. № 188. С. 123-127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2023_188_23

6. Максак І., Радченко М. Європейські гранти у контексті неформальної освіти. Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т. Г.

Шевченка. Серія : Педагогічні науки. 2023. Вип. 21. С. 21-26. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnuchkpn_2023_21_6

7. Нікіфорова Л. О., Азарова А. О., Шиян А. А. та ін. Використання міжнародних грантових програм Horizon 2020 та Horizon Europe в цифровій економіці. Innovation and Sustainability. 2022. Iss. 3. С. 176-185. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/innsus_2022_3_24

8. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19.

9. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20.

10. Про затвердження національного плану щодо відкритої науки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.10.2022 № 892-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/892-2022-р.

11. Про заснування Erasmus+ – програми Союзу у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/817 від 20.05.2021, зі змінами станом на 24.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/817/oj/eng.

12. Про заснування Horizon Europe – рамкової програми досліджень та інновацій : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/695 від 28.04.2021, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj/eng.

13. Про заснування інструменту Ukraine Facility : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2024/792 від 29.02.2024, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng.

14. Про заснування програми «Креативна Європа» на 2021–2027 роки : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/818 від 20.05.2021, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/818/oj/eng.

15. Про заснування програми «Цифрова Європа» (Digital Europe) : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/694 від 29.04.2021, зі змінами станом на 24.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/694/oj/eng.

16. Про заснування програми з довкілля та кліматичних дій (LIFE) : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/783 від 29.04.2021, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/783/oj/eng.

17. Про спеціальні положення щодо цілі «Європейське територіальне співробітництво» (Interreg), що підтримується Європейським фондом

регіонального розвитку та інструментами зовнішнього фінансування : Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/1059 від 24.06.2021, зі змінами станом на 20.08.2025. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj/eng.

18. Сидоренко Р., Жураковська І. Облік грантів: впровадження правил обліку за МСФЗ у вітчизняну практику. Економічний форум. 2022. № 4. С. 127-135. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2022_4_18

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. База даних «Законодавство України» Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/.

2. EUR-Lex – офіційна база законодавства Європейського Союзу. URL: https://eur-lex.europa.eu/.

3. Електронний архів Державного університету «Житомирська політехніка». URL: https://eztuir.ztu.edu.ua/.

4. Наукові ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: https://www.nbuv.gov.ua/node/1539.

5. EconPapers (RePEc) – база наукових публікацій з економіки. URL: https://econpapers.repec.org/.

6. DOAJ (Directory of Open Access Journals) – каталог наукових журналів і статей відкритого доступу. URL: https://doaj.org/.

7. Державна служба статистики України. URL: https://stat.gov.ua/uk.

8. Eurostat – статистична база даних Європейського Союзу. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database.

9. World Bank Open Data – відкриті статистичні дані Світового банку. URL: https://data.worldbank.org/.

10. UNCTADstat Data Centre – статистичні дані з міжнародної торгівлі, інвестицій та економічного розвитку. URL: https://unctadstat.unctad.org/datacentre/.

11. EU Funding & Tenders Portal – портал фінансування та конкурсів Європейського Союзу. URL: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/.

12. Офіс «Горизонт Європа» в Україні – інформаційна та консультаційна підтримка участі в дослідницьких та інноваційних програмах ЄС. URL: https://horizon-europe.org.ua/uk/home/.

13. Національний Еразмус+ офіс в Україні – інформація про освітні проєкти, міжнародне партнерство та академічну мобільність. URL: https://erasmusplus.org.ua/.

14. House of Europe – грантові можливості, міжнародна співпраця та

професійний обмін. URL: https://houseofeurope.org.ua/.

15. Business Acceleration Services. European Innovation Council. URL: https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/business-acceleration-services_en

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародних відносин і політичного менеджменту

ЗВІТ
З НАУКОВОЇ ПРАКТИКИ

КУЧМЕНКА Олександра Олександровича

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»
за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини
(за спеціалізаціями)», спеціалізація С1.02 «Міжнародні економічні відносини»

Термін проходження практики: з 8.06.2025 р. по 5.07.2025 р.

Керівник практики:
д. н. д. у., проф.,
Валентина КСЕНДЗУК
_____
(підпис)

Звіт зданий на кафедру:
_____
(дата)
Захист звіту відбувся:
_____
(дата)

Загальна оцінка за практику:

Національна шкала:_____
Кількість балів: _____
Оцінка ECTS: _____

Члени комісії:
_____
(підпис)
_____
(підпис)
_____
(підпис)

Житомир 2025

Додаток Б

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ЩОДЕННИК
наукової практики

здобувача вищої освіти _____

Факультет: ***національної безпеки, права та міжнародних відносин***

Кафедра: ***міжнародних відносин і політичного менеджменту***

Освітньо-кваліфікаційний рівень: ***магістр***

Спеціальність: ***С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями)», спеціалізація С1.02 «Міжнародні економічні відносини»***

Освітня програма ***Міжнародні економічні відносини***

1 курс, група _____

Здобувач вищої освіти _____

прибув на підприємство, в організацію, установу.

Печатка
підприємства, організації, установи « ___» ____ 20__ року

_____ _____
(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи.

Печатка
підприємства, організації, установи «____» ____20__ року

_____ _____
(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики

Дата складання заліку „____”_____20____року
Оцінка:
за національною шкалою_____
(літерами)
кількість балів _____
(цифрами і літерами)
Керівник практики від вищого навчального закладу

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

Відгук і оцінка роботи студента на практиці

Керівник практики від підприємства, організації, установи

_____ _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Печатка

«_____» _____ 20 __ року

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

Керівники практики:
від вищого навчального закладу _____ _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____ _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочі записи під час практики

Додаток В

Інформаційні ресурси для пошуку та аналізу грантових можливостей

Назва ресурсу	Для чого використовувати під час наукової практики	URL
EU Funding & Tenders Portal	Пошук конкурсів ЄС, грантових програм, умов участі, конкурсної документації, критеріїв оцінювання, результатів конкурсів.	https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/
Horizon for Ukraine	Пошук можливостей Horizon Europe та інших конкурсів ЄС, релевантних для українських організацій, дослідників і проєктних команд.	https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/ua-opportunities
National Erasmus+ Office in Ukraine	Пошук можливостей Erasmus+ для організацій, міжнародних освітніх проєктів, академічної співпраці, мобільності, Jean Monnet, Capacity Building in Higher Education.	https://erasmusplus.org.ua/en/opportunities/opportunities-for-organisations/
База проєктів Erasmus+ в Україні	Аналіз реалізованих і поточних Erasmus+ проєктів в Україні, пошук прикладів проєктних ідей, партнерств, напрямів міжнародної співпраці.	https://erasmusplus.org.ua/en/project-database/
Horizon Europe Office in Ukraine	Отримання інформації щодо участі в Horizon Europe, консультацій, пошуку партнерів, підготовки заявок, роботи національних контактних пунктів.	https://horizon-europe.org.ua/en/
National Contact Points Horizon Europe in Ukraine	Пошук контактних пунктів за напрямами Horizon Europe, консультацій щодо тематичних конкурсів і підготовки заявок.	https://horizon-europe.org.ua/en/heo-in-ua/ncp/list/
CORDIS	Аналіз результатів дослідницьких та інноваційних проєктів ЄС, пошук прикладів успішних проєктів, партнерств, публікацій, звітів і відкритих даних.	https://cordis.europa.eu/projects
EU Neighbours East	Моніторинг можливостей ЄС для країн Східного партнерства, конкурсів, програм підтримки, освітніх, громадських та євроінтеграційних ініціатив.	https://euneighbourseast.eu/opportunities/
House of Europe	Пошук грантів, міжнародних обмінів, професійних можливостей, підтримки освітніх, культурних, молодіжних і соціально-підприємницьких ініціатив.	https://houseofeurope.org.ua/
UNDP Ukraine	Пошук грантів ПРООН для громад, організацій, місцевого розвитку, відновлення, соціальної згуртованості,	https://www.undp.org/ukraine/grants-and-opportunities

	прав людини та проєктного менеджменту.	
DAAD Ukraine – Scholarship Database	Пошук стипендій, дослідницьких стажувань, академічної мобільності, програм для студентів, випускників, аспірантів, дослідників і викладачів.	https://www.daad-ukraine.org/en/find-funding/daad-scholarship-database/
British Council Ukraine	Пошук грантових програм, міжнародних партнерств, можливостей співпраці між Україною та Великою Британією, освітніх і культурних ініціатив.	https://www.britishcouncil.org.ua/en
Creative Europe Desk Ukraine	Пошук можливостей програми ЄС «Креативна Європа», консультацій щодо грантів, партнерств і підготовки заявок.	https://creativeeurope.in.ua/
Ресурсний центр ГУРТ	Моніторинг актуальних грантів, конкурсів, навчань, тендерів, можливостей для громадських організацій, громад, бізнесу та ініціативних груп.	https://gurt.org.ua/news/grants/
Громадський Простір	Пошук актуальних грантових конкурсів, програм підтримки ОГС, громад, молодіжних, освітніх, соціальних і відновлювальних ініціатив.	https://www.prostir.ua/category/grants/
Дія.Бізнес – фінансування та програми підтримки	Пошук грантів, кредитів, програм підтримки бізнесу, підприємництва, інноваційних і відновлювальних ініціатив.	https://business.diia.gov.ua/finance/programs
Granty.org.ua	Додатковий агрегатор грантових конкурсів, донорських можливостей, програм підтримки бізнесу, громадських організацій та соціальних ініціатив.	https://granty.org.ua/grantovi-konkursy